

B.5 Zvyšování profesionality a společenského postavení učitelek/učitelů

ČŠI při hodnocení personálního zajištění vychází ze zákona č. 561/2004 Sb. a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a z koncepčních dokumentů. Využívá poznatky z multikriteriálního hodnocení škol, z výsledků hodnocení klimatu školy a z veřejnosprávních kontrol. Inspekční hodnocení stavu personálního zajištění vychází z předpokladu, že dobrá/ý učitelka/učitel a spolupracující učitelský sbor je klíčem ke kvalitnímu vzdělávání, a že individuální hodnocení učitelky/učitele je především věcí ředitelek/ředitelů škol.

Česká školní inspekce sleduje personální předpoklady a rozvoj pedagogických pracovníků ve 3 skupinách - vedoucí pracovníci škol, učitelky/učitelé do 3 let praxe a učitelky/učitelé s odbornou specializací ve struktuře Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací povinnosti, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (vedoucí pracovník, výchovný poradce, metodik ICT, třídní učitelka/učitel). Další pozice (dále jen „PP s odbornou specializací“) jsou vymezeny zčásti ve školském zákonu a ve vyhlášce č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků v platném znění (např. koordinátor ŠVP, preventista sociálně patologických jevů, specialista pro EVVO). ČŠI také hodnotí školní systémy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků podle potřeb školy. V souhrnném hodnocení jsou využívána ke srovnání i data ze státních statistik a zjištění z inspekčních pozorování v hodinách výuky, z rozhovorů s učitelkami/učiteli a s ředitelkami/řediteli škol.

B.5.1 Vedení škol

Česká školní inspekce sleduje, jak ředitelky/ředitelé škol splňují nároky úkolů vyplývajících z jejich funkce podle § 164-167 školského zákona, jejich kvalifikační předpoklady podle § 5 zákona č. 563/2004 Sb. Zákon ukládá ředitelkám/ředitelům povinnost specializovaného studia školského managementu. Podíl ředitelek/ředitelů škol, kteří již splnili tento požadavek, je velmi vysoký ve všech stupních vzdělání - v MŠ 95 %, ZŠ 97,1 % a SŠ 98,9 % ředitelek/ředitelů. Od roku 2006 do roku 2009 ve všech segmentech narostl podíl kvalifikovaných ředitelek/ředitelů; v MŠ to bylo o 5,3 %, v ZŠ o 3 % a v SŠ o 15,9 %.

Ředitelky/ředitelé českých škol mají komplexní autonomii ve všech oblastech činnosti a v mezinárodním srovnání i nejvyšší akademickou svobodu. To klade vysoké nároky na každého z nich a také vyvolává potřebu neustálého osobního rozvoje především v těch oblastech řízení, ve kterých jako pedagogičtí pracovníci nebyli připravováni. Ředitelky/ředitelé se zlepšili ve strategickém a ekonomickém řízení a poznali základní systémy řízení kvality pedagogických procesů. Stížnosti proti školám ukazují na potřebu vzdělávání v tzv. soft skills, např. pro odolnost proti korupci nebo pro zlepšování komunikace s rodiči a komunitou.

Další zátěží pro vedení jsou zcela nové úkoly plynoucí z kurikulární reformy a příprava zaměstnanců na reformní kroky. Školám chybí koncepční a strategické usměrnění v oblasti inovací obsahu vzdělávání, ale i cílená podpora modernizace vybavení škol v souladu s požadavky reformy. Pedagogové jsou také málo informováni o moderních metodách a formách výuky a o výsledcích pedagogického výzkumu v dané oblasti.

ČŠI zjistila velmi nízkou míru obměny ředitelek/ředitelů škol na všech stupních vzdělání. Zřizovatelé prozatím málo využívají novou kompetenci ze školského zákona, který jim ustanovením § 12 odst. 5 umožňuje hodnotit činnost škol podle kritérií, která předem zveřejní. ČŠI zaznamenala několik příkladů dobré praxe systémového hodnocení škol v kraji